

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2016|038 VAN 19 APRIL 2016

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HUIS DE CROONE IN KORTRIJK, NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 9 MAART 2016

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 19 april 2016 volgend advies uit:

1. Situering. De VCOE ontving op 9 maart 2016 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over de voorlopige bescherming als monument van huis De Croone, gelegen Rijselsestraat 6 in Kortrijk. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming met name (a) het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan en (d) het beschermingsvoorstel.
2. Erkenning erfgoedwaarden. Artikel 1 van het ministerieel besluit legt de bescherming van huis De Croone als monument vast.

De commissie erkent de erfgoedwaarde van het historisch pand 'De Croone'. Het pand is niet opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. In het inhoudelijk dossier wordt het omschreven als een *“goed bewaard burgerhuis uit de 15de of het begin van de 16de eeuw, verborgen achter een beeldbepalende neoclassicistische lijstgevel uit de eerste helft van de 19^e eeuw.”* Het zou een van de oudst bekende huizen in de historische stadskern zijn en de enige volledig in opstand bewaarde woning uit de 15de eeuw in Kortrijk. De kelder, langsmuren, achtergevel, balklagen en dakkap zouden nog middeleeuwse bouwsubstantie bevatten.

3. Afbakening. Wat betreft de afbakening stelt de commissie vast dat het volledige perceel wordt meegenomen. Op het L-vormige perceel staan buiten het huis De Croone echter ook een opslagplaats en een trappenhuis. Deze dateren van respectievelijk 1954 en 1991 en hebben geen erfgoedwaarde. De commissie vraagt beide bovengrondse constructies in het beschermingsbesluit nadrukkelijk uit de bescherming te sluiten.
4. Erfgoedkenmerken en erfgoedelementen. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de archeologische, architecturale, historische, technische, stedenbouwkundige en wetenschappelijke waarde die de bescherming verantwoordt en beschrijft de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die de bescherming als monument verantwoorden.

De commissie vraagt verdere afstemming tussen het inhoudelijke dossier en de beschrijving van de erfgoedwaarden in het ministeriële besluit waarin de nadruk ligt op de middeleeuwse kenmerken van het huis. Zo vraagt de commissie in het beschermingsbesluit meer aandacht voor de 19de-eeuwse gevel in relatie tot de gevels van Rijselsestraat nummer 2 en 4. Deze gevels vertonen volgens de commissie een hoge ensemblewaarde. Daarbij aansluitend merkt de commissie op dat de historische waarde van het pand zeer summier wordt omschreven. De historische waarde moet verder worden uitgewerkt in het beschermingsbesluit.

De commissie vraagt tevens de erfgoedwaarden tot de essentie te beperken. De technische waarde kan gevat worden onder de architecturale waarde.¹

¹ Volgens de inventarismethodologie bouwkundig erfgoed heeft een onroerend goed architecturale waarde *‘als het getuigt van een fase of aspect van de (landschaps)architectuur of de bouwkunst in het verleden. Het kan*

5. Beheersvisie. De beheersdoelstellingen voor het te beschermen monument zijn opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. De bescherming beoogt het vrijwaren van de archeologische informatiewaarde van het perceel en het behoud van het huis De Croone.

Het ministeriële besluit gaat uit van een algemene beheersvisie, gericht op het behoud van het huis De Croone. De commissie meent dat deze visie meer moet worden afgestemd op de verschillende historische lagen van het pand met waardevolle en minder waardevolle elementen. Het inhoudelijk dossier geeft te kennen dat de constructie van de dakkap en de balklagen tussen de verdiepingen het voornaamste criterium vormen om het huis De Croone te dateren in de 15de tot het begin van de 16de eeuw. Het pand is doorheen de eeuwen evenwel grondig verbouwd. Zo werd de gevel meermaals ingrijpend gewijzigd. Het dak aan de straatzijde werd bij de bouw van de lijstgevel afgewolfd, waarbij een aantal balken van de dakkap verdwenen. De nokverbindingen van de dakconstructie zijn beschadigd. Ook de achtergevel werd gewijzigd. Binnenin werden een deel van de authentieke balkstructuren verwijderd waardoor een aantal moerbalken gingen doorbuigen. De binnentrappen en hardplaatsen werden gesloopt. De inrichting en inkleding van de verdiepingen dateren hoofdzakelijk uit het einde van de 20ste eeuw.

De commissie meent dat verder bouwhistorisch en materiaal-technisch onderzoek nuttig is om de volledige historische gelaagdheid van het gebouw bloot te leggen. Dergelijk bouwhistorisch onderzoek moet toelaten de beheersvisie en -doelstellingen verder te verfijnen en bij te stellen. De commissie vraagt daarom volgende paragraaf aan de beheersvisie toe te voegen: *“De voorliggende beheersdoelstellingen zijn ontstaan op basis van onderzoek in situ-, literatuur- en archiefonderzoek. Dit sluit niet uit dat bij toekomstige werken en/of verder onderzoek gegevens bekend worden die ertoe leiden dat de omschreven beheersdoelstellingen verfijnd, genuanceerd of geïnterpreteerd kunnen worden.”*

6. Instandhoudingsvoorschriften. Het beschermingsbesluit gaat in artikel 4 in op de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het te beschermen monument. De commissie vraagt in de eerste plaats te verduidelijken dat deze louter betrekking hebben op het huis ‘De Croone’ en niet op de opslagruimte en het trappenhuis. Beide constructies hebben immers geen erfgoedwaarde.

Daarnaast merkt de commissie op dat voorschrift 5° in wezen een toelatingsplicht formuleert. De commissie stelt vast dat werken die ingrijpen op de bouwsubstantie van het pand reeds onder artikel 5 van het beschermingsbesluit toelatingsplichtig worden gemaakt. De commissie suggereert daarom deze toelatingsplicht te schrappen. De noodzaak om bij ingrepen bouwhistorisch onderzoek uit te voeren kan wel opgenomen worden in de beheersvisie onder artikel 3 van het ministerieel besluit (zie ook paragraaf 5).

7. Toelatingsplichten. Artikel 5 geeft een overzicht van de toelatingsplichtige handelingen voor het te beschermen monument. Er worden specifieke toelatingsplichten voor het perceel en voor het huis De Croone opgenomen. De commissie ondersteunt de voorgestelde toelatingsplichten.
8. Inhoudelijk dossier. De commissie stelt vast dat de historische situering van het pand en perceel beknopt wordt weergegeven in het inhoudelijk dossier. Er wordt onder meer verwezen naar de ontwikkeling van de Romeinse en de middeleeuwse bewoning in de historische stadskern van Kortrijk en de vele verbouwingen die in de loop van de 19de en 20ste eeuw doorgevoerd werden, zowel aan het exterieur als het interieur. De middeleeuwse ontstaansgeschiedenis van de

gaan om typologie, stijl, oeuvre of materiaalgebruik.’

woning (en het perceel) krijgt echter – rekening houdend met het feit dat de erfgoedwaarde hoofdzakelijk refereert naar de middeleeuwse situatie - in verhouding weinig aandacht. Het inhoudelijk dossier refereert slechts beperkt naar een aantal bronnen (rentelijsten en cartografische bronnen).

De commissie merkt tot slot op dat het pand binnen de UNESCO bufferzone rond het belfort valt. In het inhoudelijk dossier wordt hier niet naar verwezen. De commissie vraagt de situering binnen de bufferzone op te nemen in de beschrijving van de juridische toestand.

9. Op basis van bovenstaande opmerkingen geeft de commissie een gunstig advies voor de voorlopige bescherming als monument van huis De Croone in Kortrijk, mits de nadrukkelijke uitsluiting van de bovengrondse constructies, m.n. de opslagplaats en het trappenhuis, uit de bescherming (par. 3).

Namens de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt
Voorzitter